

STRATÉGIA BUDOVANIA KAPACÍT

PROJEKT

SKRATKA PROJEKTU

ONE

NÁZOV PROJEKTU

Opening adult education Networks
to European cooperation

ČÍSLO PROJEKTU

621467-EPP-1-2020-1-IT-EPPKA3-IPI-SOC-IN

PROGRAM

KA3 - Social inclusion and common values: the
contribution in the field of education and training

WEBSTRÁNKA PROJEKTU

<https://www.adult-learning.eu/en/project-one/>

ZHRNUTIE

Stratégia budovania kapacít je prototypom, ktorý obsahuje cieľ, kľúčové princípy a opatrenia, ktoré je potrebné prijať s cieľom zefektívniť pôsobenie existujúcich národných asociácií poskytovateľov ALE (Adult Learning and Education / vzdelávania a učenia sa dospelých) v Taliansku, Portugalsku a na Slovensku. Pomáha asociáciám pri zavádzaní európskych politík vzdelávania dospelých do praxe, pomáha s prevenciou a bojom proti sociálnemu vylúčeniu, chudobe a nezamestnanosti. Deje sa tak podporou efektívnejšej spolupráce na národnej a európskej úrovni v konkrétnych témach, podľa priorít a špecifik, ktoré vyplynuli z analýzy potrieb systému vzdelávania dospelých na národnej úrovni.

Napriek tomu, že Stratégia je vypracovaná ako spoločná, je prispôbena potrebám, ktoré vyplynuli z potrieb jednotlivých asociácií zapojených do projektu. Stratégia je základom pre definovanie špecifických akčných plánov na jej implementáciu na národných úrovniach. Stratégia sa bude implementovať v rámci troch asociácií na základe troch rôznych akčných plánov. Akčné plány definujú presné kroky/aktivity, ktoré sa majú implementovať v rámci pilotovania na národnej úrovni v IT, PT a SK. Nadnárodný rozmer umožní asociáciám zvýšiť a zlepšiť dialóg medzi relevantnými zainteresovanými stranami vzdelávania dospelých s cieľom posilniť spoločné zmýšľanie a politické prístupy v súlade s európskymi smernicami.

Projekt je financovaný s podporou Európskej komisie. Podpora Európskej komisie pri výrobe tejto publikácie nepredstavuje schválenie obsahu, ktorý odráža iba názor autorov. Komisia nenesie zodpovednosť za akékoľvek použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii.

AUTORI

Sylvia Liuti – FORMA.Azione srl
Chiara Marchetta – FORMA.Azione srl

SPOLUAUTORI

Marta Jendekova, Klaudius Silhar - AIVD
Maria Ribeiro, Zara Sousa – APEFA
Ani Karttunen - GLOBEDU
Luísa Santos, Lígia Teixeira – KERIGMA
Stafania Armati, Chiara Tiranno - RIDAP
Lubica Gallova, Katarina Smalova – SIOV

INDEX

1.	Projekt ONE	6
2.	Prečo stratégia budovania kapacít	8
2.1.	Sekundárny výskum	9
2.2.	Prípravné aktivity ONE	14
3.	Ciele	20
4.	Kľúčové princípy	22
5.	Hlavné aktivity a metodiky	25
6.	Kroky pre finalizáciu	33

1. PROJEKT ONE

Cieľom projektu ONE je zvýšiť kvalitu vzdelávania a učenia sa dospelých (ALE – Adult Learning and Education) a jej význam z hľadiska sociálnej inklúzie v Európe poskytovaním podpory pri budovaní kapacít existujúcim národným asociáciám poskytovateľov vzdelávania dospelých v Taliansku, Portugalsku a na Slovensku s odkazom na konkrétne témy: Guidance services (Poradenské služby), Outreach (Aktívne oslovovanie a zapájanie dospelých do procesov vzdelávania a validácie), Validation (Validácia - uznávanie výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa), Teaching/Learning of Key and Transversal skills for inclusion and active citizenship (Vzdelávanie/učenie sa kľúčovým a prierezovým zručnosťami potrebným pre začlenenie sa do spoločnosti a aktívne občianstvo).

Projektové aktivity poskytujú asociáciám a príslušným zainteresovaným stranám podporu pri budovaní kapacít. Ich hlavným cieľom je vytvoriť účinnejšiu spoluprácu na vnútroštátnej a európskej úrovni v konkrétnych témach vzdelávania dospelých tak, aby mohli čeliť aktuálnym výzvam: nízka účasť dospelých so žiadnou alebo nízkou kvalifikáciou na vzdelávaní, rôznorodosť európskych systémov vzdelávania dospelých. Deje sa tak vďaka systematizácií efektívnych nástrojov na rozvoj poskytovania vzdelávania dospelých.

Široké partnerstvo v projekte ONE, do ktorého sú zapojené organizácie a verejné orgány z projektových krajín, to urobí pomocou Európskej metodiky vzájomného hodnotenia¹, ktorá preukázateľne posilňuje spoluprácu medzi aktérmi vzdelávania a predstavuje cennú príležitosť pre vzájomné učenie sa a profesionálny rast všetkých zúčastnených strán.

¹ <https://www.adult-learning.eu/en/peer-review/>

Hlavné aktivity projektu sú nasledovné:

- Organizovanie a vykonávanie vzájomných Peer Reviews u poskytovateľov vzdelávania dospelých a príslušných zainteresovaných strán.
- Vypracovanie, implementácia, testovanie a hodnotenie vplyvu súčasnej Stratégie budovania kapacít.
- Opatrenia na zvyšovanie povedomia na posilnenie postavenia poskytovateľov aj učiacich sa v súvislosti s významom vzdelávania dospelých pre sociálne začlenenie, hospodársky rast a rozvoj komunity.

PARTNERI

RIDAP (COORDINATORE)

Taliansko
www.ridap.eu

FORMA.AZIONE

Taliansko
www.azione.com

GLOBEDU

Fínsko
www.globedu.fi

KERIGMA

Portugalsko
www.kerigma.pt

APEFA

Portugalsko
www.apefa.org.pt

SIOV

Slovensko
www.siov.sk

AIVD

Slovensko
www.aivd.sk

2. PREČO STRATÉGIA BUDOVANIA KAPACÍT

Stratégia budovania kapacít, prezentovaná v tomto dokumente, predstavuje prototyp obsahujúci cieľ, kľúčové princípy a opatrenia, ktoré je potrebné prijať s cieľom zefektívniť existujúce národné asociácie poskytovateľov vzdelávania dospelých v Taliansku, Portugalsku a na Slovensku pri zavádzaní európskych politík do praxe vzdelávania dospelých na predchádzanie sociálnemu vylúčeniu, chudobe a nezamestnanosti a boj proti nim. Konkrétnou podporou efektívnejšej spolupráce na národnej a európskej úrovni v oblastiach a podľa priorít a špecifík, ktoré vyplynuli z analýzy potrieb systému vzdelávania dospelých na národnej úrovni. Stratégia sa preto neustále aktualizuje, aby lepšie reagovala na prebiehajúcu analýzu potrieb sektora vzdelávania dospelých a očakávania jeho kľúčových zainteresovaných strán v nasledujúcich rokoch. Hoci sa jedná o všeobecnú stratégiu, je prispôbena potrebám asociácií zapojených do projektu a obsahuje konkrétne akčné plány a protokoly na implementáciu stratégie na národnej úrovni. Stratégia bude reálne implementovaná v 3 asociáciách podľa 3 rôznych akčných plánov a protokolov, ktoré definujú presné kroky/aktivity, ktoré sa majú implementovať ako súčasť pilotovania na národnej úrovni v IT, PT a SK (pozri prílohu). Nadnárodný rozmer sa týka zabezpečenia schopnosti troch národných asociácií zvýšiť a zlepšiť dialóg medzi relevantnými zainteresovanými stranami vzdelávania dospelých s cieľom posilniť spoločné zmýšľanie a politické

prístupy v súlade s európskymi usmerneniami.

Potreby, ktoré je potrebné vziať do úvahy pri rozvoji tejto stratégie budovania kapacít vyplynuli z:

- sekundárneho výskumu vykonaného v priebehu prípravnej fázy projektu;
- skúsenosti partnerov ONE s prípravnými aktivitami projektu, konkrétne s mapovaním osvedčených postupov a návštevami partnerského hodnotenia (Peer Reviews).

2.1. SEKUNDÁRNY VÝSKUM

Sekundárny výskum vychádzal najmä zo správy OECD „Getting Skills Right: Zapojenie dospelých s nízkou kvalifikáciou do vzdelávania“² a „Rezolúcie Rady o novom európskom programe pre vzdelávanie dospelých“³, ako aj na dokumentoch a údajoch na úrovni jednotlivých krajín. Tieto dokumenty obsahujú podrobnú analýzu potrieb a špecifické priority súvisiace so sektorom vzdelávania dospelých s cieľom osloviť a zapojiť dospelých bez alebo s nízkou kvalifikáciou do vzdelávania, ako aj prekonať roztrieštenosť samotnej ponuky vzdelávania dospelých s konkrétnym odkazom na 4. hlavné oblasti projektu ONE:

² OCSE (2019), *Getting Skills Right: Engaging low-skilled adults in learning*, (www.oecd.org/employment/emp/engaging-low-skilled-adults-2019.pdf).

³ OECD (2019), *Getting Skills Right: Engaging low-skilled adults in learning*, (www.oecd.org/employment/emp/engaging-low-skilled-adults-2019.pdf).

PORADENSKÉ SLUŽBY

– je potrebné ponúkať holistické a personalizované rady a usmernenia, pretože v krajinách, v ktorých sa projekt uskutočňuje, majú dospelí na výber medzi mnohými rôznymi vzdelávacími príležitosťami, ktoré môžu siahať od programov na získanie formálneho a všeobecného vzdelania až po certifikované krátke kurzy na získanie špecifických zručností, k príležitostiam neformálneho vzdelávania na pracovisku. K dispozícii je mnoho rôznych poskytovateľov a prístupov k vzdelávaniu a dospelí s nízkou úrovňou zručností potrebujú podporu pri identifikácii svojich potrieb v oblasti odbornej prípravy a pri porozumení, ktorý typ odbornej prípravy je pre nich najvhodnejší. Okrem toho potrebujú poradiť, ako sa vysporiadať s akoukoľvek prekážkou účasti, vrátane obmedzených financií, nedostatku času v dôsledku rodinných záväzkov a vzdialenosti od miesta školenia. Napriek skutočnej potrebe sú takéto komplexné poradenské služby špecificky zamerané na dospelých s nízkou kvalifikáciou v Taliansku, Portugalsku a na Slovensku zriedkavé, najmä kvôli nedostatku účinných opatrení na úrovni politiky a spolupráce medzi aktérmi patriacimi do rôznych akčných oblastí. Chýba tiež prijatie preventívneho prístupu v poradenstve, založeného na navrhovaní referenčných politík a služieb ako opatrenia na prípravu dospelých, aby boli pripravení a schopní vybrať si vhodné cesty na základe premyslených rozhodnutí, ako výsledok samotného poradenstva.

INFORMOVANIE, AKTÍVNE OSLOVOVANIE A ZAPÁJANIE DOSPELÝCH DO VZDELÁVACÍCH A VALIDAČNÝCH PROCESOV

vzhľadom na rôznorodé charakteristiky dospelých bez alebo s nízkou kvalifikáciou je potrebné nájsť kreatívne a efektívne spôsoby, ako osloviť potenciálnych učiacich sa. Dospelí s nízkymi zručnosťami majú o polovicu menšiu pravdepodobnosť, že sa zúčastnia vzdelávania, ako tí s vyššími zručnosťami. Podľa údajov PIAAC sa len 20 % dospelých s nízkou kvalifikáciou zúčastňuje vzdelávania dospelých súvisiaceho s prácou (oproti 37 % a 58 % dospelých so strednými a vysokými zručnosťami). Jedným z kľúčových dôvodov tohto rozdielu v účasti je, že pre dospelých s nízkou úrovňou zručností je ťažšie rozpoznať svoje vzdelávacie potreby, a preto je menej pravdepodobné, že budú vyhľadávať príležitosti na odbornú prípravu. Aktívny a priamy kontakt s dospelými s nízkymi zručnosťami je nevyhnutný na ich zapojenie do učenia: stretávanie sa s dospelými v ich každodennom prostredí a využívanie existujúcich vzťahov na oslovenie im môže pomôcť spojiť sa so vzdelávaním dospelých.

Potreby týkajúce sa Poradenstva a Informovania boli zdôraznené aj v jednom z posledných dokumentov vydaných Pracovnou skupinou pre vzdelávanie dospelých ET20204, kde sa uvádza, že *“Poradenstvo a oslovovanie (outreach) dospelých za účelom posilnenia ich učenia a rozvoja sú mnohostrannými oblasťami politiky pre ktoré je potrebné kombinovať rôzne prístupy, aby boli úspešné. Ako základný kameň každej politiky v tejto oblasti jasne vyplýva, že by mala byť založená na prístupe viacerých zainteresovaných strán (partnerstvo), pri navrhovaní politik, implementácii politik, financovaní politik a poskytovaní poradenstva. Je to dôležité najmä pri budovaní mostov medzi sektormi vzdelávania,*

⁴ ET 2020 Adult Learning Working Group, *Empowering individuals to learn – outreach and guidance services - Peer Learning Activity, 2019*

poradenským systémom (vzdelávanie, kariéra) a medzi poskytovateľmi vzdelávania a spoločnosťami, ako aj organizáciami aktívnymi v oblasti kultúry, občianskej angažovanosti, miestnej politiky a iných dôležitých oblastí dôležitých pre dospelých. To si vyžaduje holistickú stratégiu poradenstva, ktorá spája rôzne systémy a v ktorej je poradenský personál dobre vyškolený a vybavený.”

VALIDÁCIA NEFORMÁLNEHO VZDELÁVANIA A INFORMÁLNEHO UČENIA SA – VNFIL

dospelí môžu mať nízku kvalifikačnú úroveň, ale môžu získať zručnosti počas rokov pracovných skúseností, ktoré sú ekvivalentné tým, ktoré súvisia s formálnou kvalifikáciou.

Takéto uznanie môže byť školské a/alebo odborné, čo prispeje k zlepšeniu kvality života vo všeobecnosti, najmä na ekonomickej úrovni, predovšetkým pri prechode z nezamestnanosti do zamestnania po ukončení procesu potvrdenia a certifikácie zručností. Tento proces môže byť v prípade potreby doplnený o certifikované modulárne školenie, aby bol konzistentnejší.

U jednotlivca môže uznanie týchto celoživotne (neformálne) získaných zručností zvýšiť motiváciu a zároveň sa stať odrazovým mostíkom pre prehlbovanie vedomostí a zvyšovanie zručností vstupom do školského kontextu (formálneho). Zamestnávateľia ťažia z uznania zručností prostredníctvom vyššej produktivity tým, že dokážu lepšie zosúladiť zručnosti a pracovné miesta zamestnancov.

Výhody validácie zručností a certifikácie pre jednotlivca a zamestnávateľa taktiež zlepšujú fungovanie trhu práce. Aby sa tieto pozitívne účinky

prejavili, je dôležité, aby si zamestnávateľa a spoločnosť vo všeobecnosti vážili certifikáty získané uznávaním zručností a považovali ich za rovnocenné tým, ktoré získali prostredníctvom formálneho vzdelávania. Okrem toho by mal trh práce ďalej uznávať každodenné pracovné skúsenosti, ako aj dobrovoľníctvo a iné komunitné alebo sociálne aktivity pre ich schopnosť neustále ponúkať príležitosti na informálne učenie sa a neformálne vzdelávanie a výzvy na prehĺbovanie vedomostí a zručností.

ZÍSKAVANIE KLÚČOVÝCH A PRIEREZOVÝCH ZRUČNOSTÍ PRE ZAČLENENIE SA DO SPOLOČNOSTI A AKTÍVNE OBČIANSTVO

je potrebné plánovať programy na zlepšenie základných zručností, akými sú matematická a čitateľská gramotnosť, ale aj starostlivosť o rozvoj prierezových, prenosných zručností, ako napríklad schopnosť pracovať v tíme, vodcovstvo, kreativita, sebamotivácia, schopnosť rozhodovať sa, time management a riešenie problémov. Keďže je čoraz ťažšie predvídať, čo sa stane tvrdými zručnosťami v budúcnosti, je potrebné kladť väčší dôraz na mäkké zručnosti. Základné a mäkké zručnosti sú životne dôležité pre opätovnú aktiváciu a opätovné zapojenie jednotlivcov zo zraniteľných skupín, či už občanov alebo odborníkov. Okrem toho je potrebné vziať do úvahy, ako sa dospelí učia: učenie musí byť praktické, orientované na problémy a úzko spojené s kontextom učiaceho sa a tiež modulárne, aby dospelým umožnilo učiť sa vo svojom vlastnom čase a formovať si ich vlastnú vzdelávaciu cestu.

2.2. PRÍPRAVNÉ AKTIVITY ONE

Aby sa vytvoril základ pre efektívnu implementáciu Stratégie budovania kapacít, projektoví partneri ONE uskutočnili viacero konkrétnych prípravných aktivít. Tieto aktivity, vychádzajúce z rôznych metodológií, sa týkali kompetencií zainteresovaných aktérov, ako aj ďalších zistených oblastí:

Online prieskum zameraný na zmapovanie osvedčených postupov (príkladov dobrej praxe), ktoré fungujú na úrovni národných asociácií zapojených do projektu ONE v súvislosti s identifikovateľnými oblasťami (poradenstvo, oslovanie a zapájanie dospelých do vzdelávania, VNFIL, základné zručnosti).

Na začiatku partneri definovali kritériá a ukazovatele, prostredníctvom ktorých boli postupy identifikované, konkrétne sa jednalo o:

1) relevantnosť pre jednu alebo viacero zo 4 identifikovaných tém; 2) význam pre procesy sociálnej inklúzie; 3) potenciál prenosnosti; 3) úroveň zapojenia zainteresovaných strán; 4) úroveň spokojnosti/hodnotenie príjemcov; 5) zavedené dôkladné monitorovanie vrátane rozčlenených údajov pre cieľové skupiny s nízkou kvalifikáciou.

Následne boli vybrané postupy zavedené medzi členmi projektových asociácií, aby poskytli relevantný obsah pre budovanie kapacít a inšpirovali pre nasledujúci pilotný projekt.

Zbierka postupov (celkom 32 dostupných na webovej stránke projektu) ukazuje, že zatiaľ čo pre

témy Poradenské služby a Oslovovanie a aktívne zapájanie dospelých do procesov vzdelávania a validácie existuje pomerne veľa postupov v 3 asociáciách (v uvedenom poradí 11 a 9), pri téme Získavanie kľúčových a prierezových zručností pre inklúziu a aktívne občianstvo začínajú klesať, až kým sa nedostaneme k téme Validácia neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa, ktorá má len 5 praktík - a na Slovensku žiadnu⁵.

Tieto kvantitatívne údaje zdôrazňujú potrebu pracovať hlavne na posledných dvoch témach, kde sú praktiky menej uznávané a/ alebo zdieľané v asociáciách.

Vzájomné hodnotenia (Peer Reviews) medzi poskytovateľmi vzdelávania dospelých

a zapojenie príslušných zainteresovaných strán patriacich do projektových asociácií s cieľom identifikovať silné a slabé stránky s odkazom na oblasti kvality a kritériá spojené s identifikovanými témami vzdelávania dospelých.

Metodológia European Peer Review predpokladá, že 4 hodnotitelia (Peers) sú riadne vyškolení odborníci s podobným odborným zameraním ako má hodnotená inštitúcia. Vykonajú hodnotiacu návštevu – externé hodnotenie v konkrétnych oblastiach kvality (QA). V prípade projektu ONE QA zodpovedali 4 hlavným témam určeným pre budovanie kapacít 3 projekových asociácií.

Hodnotenú oblasť kvality predbežne vyberá kontrolovaná organizácia. a sama vykoná sebahodnotenie (selfevaluation) aby poskytla hodnotiteľom podklady - špecifické informácie a

⁵ In Slovakia, the comprehensive system of validation has been recently under development with direct implications for the national legislation (to be completed in 2023).

údaje na vykonanie externého hodnotenia. Následné hodnotiace úlohy zahŕňajú rozhovory s lektormi, učiacimi sa a externými zainteresovanými stranami, pozorovanie postupov, zhromažďovanie dôkazov prostredníctvom nahliadnutia do dokumentácie poskytovateľa a návštevy miesta organizácie a vzdelávacích priestorov. Po vykonaní hodnotiacich úloh hodnotitelia poskytujú konštruktívnu spätnú väzbu o procesoch v inštitúcii. Táto spätná väzba slúži na vytvorenie systému neustáleho zlepšovania kvality, ktorý sa považuje za najfunkčnejší v systémoch zabezpečenia kvality. Hodnotenú inštitúciu tak môžu implementovať efektívne a vhodné nástroje, metódy kvality a nielen preukázať formálny súlad s normami. Na základe spätnej väzby kontrolovaná organizácia vypracuje plán zlepšenia, vrátane opatrení na zvýšenie kvality, ktoré sa majú vykonať v konkrétnom časovom rámci. Tento plán sa prehodnotí približne za 6 mesiacov.

V projekte ONE sa uskutočnilo **32 hodnotiacich partnerských návštev - Peer Review** (12 v Taliansku, 10 v Portugalsku a 10 na Slovensku) najmä s cieľom identifikovať silné a slabé stránky oblastí kvality štyroch vybraných tém projektu ONE.

Hodnotenými organizáciami boli poskytovatelia vzdelávania doseplých, členovia partnerských asociácií zapojených do projektu ONE. Výsledky partnerského hodnotenia tvorili základ pre prípravu spoločného návrhu Stratégie budovania kapacít a nasledujúcich Akčných plánov na úrovni asociácií, ktoré budú predstavovať následnú kontrolnú fázu partnerských hodnotiacich návštev (Peer Review).

V **Taliansku**, Taliansku si väčšina kontrolovaných organizácií vybrala QA (quality areas – oblasti kvality) súvisiace s poradenstvom a oslovovaním dospelých, avšak všetky štyri QA boli pokryté. Čo sa týka oslovovania dospelých, je potrebné **prilákať viac a diverzifikovaných používateľov**, pretože viacerí poskytovatelia v sieti RIDAP experimentujú so znížením počtu žiadostí o svoje kurzy a/alebo ich používateľov obmedzených na migrantov zapísaných v taliančine ako študijnom programe druhého jazyka. Čo sa týka poradenstva, je **potrebné zaručiť efektívne poradenské služby počas prístupu učiacich sa k poskytovateľom vzdelávania dospelých**, ako aj pri prechode medzi vzdelávacími cestami (vzdelávanie dospelých, odborné vzdelávanie a príprava, ďalšie vzdelávanie), s osobitným zreteľom na používateľov z radov migrantov.

V súvislosti s kľúčovými/transverzálnymi zručnosťami je **potrebné rozšíriť ponuku poskytovateľov o nové kurzy** – t.j. taliančinu ako kurzy druhého jazyka (vyššia úroveň), ako to požadujú najmä matky, ktoré potrebujú lepšie kompetencie na podporu školskej dráhy svojich detí.

Čo sa týka validácie, vznikajúca **potreba je vytvoriť spoločný rámec na validáciu predchádzajúceho vzdelávania**, ktorý v súčasnosti chýba, pretože hoci je systém navrhnutý a riadený na národnej úrovni, každý z 21 regiónov je formálne nezávislý pri jeho implementácii, čo vedie k rôznym metódam a postupom, ako aj etapám nastavenia/implementácie samotného systému.

Desať zapojených inštitúcií v **Portugalsku**, si väčšinou vybralo **klúčové/transverzálne zručnosti a oslovovanie dospelých**. Súvisí to so súčasným stavom vzdelávania dospelých v krajine, ktorý sa vyznačuje silnými centralizovanými modelmi poskytovania validačných a poradenských služieb prostredníctvom centier Qualifica, ktoré sú odborníkom vo vzdelávaní dospelých dobre známe. Výzvou, naopak, zostáva oslovovanie dospelých: existuje všeobecná **potreba pritiahnúť viac dospelých učiacich sa a zvýšiť počet dospelých učiacich sa** (spôsoby, ako sa k nim dostať, ako ich motivovať a udržať ich v aktivitách). Z tohto dôvodu a s cieľom povzbudiť a motivovať dospelých, aby dokončili svoju odbornú alebo školskú dráhu, aby si zlepšili svoju kvalifikáciu a podmienky zamestnateľnosti, bola spustená propagačná kampaň programu Qualifica „Chyť sa a zlepší svoju budúcnosť“ v októbri 2022.

V súvislosti s oblasťou kvality Klúčové a transverzálne zručnosti sa pozornosť sústredila na **rozvoj ponuky vzdelávania na základe dobre štruktúrovaných a organizovaných aktivít**, a čo je najdôležitejšie, na podmienku **aby spĺňali očakávania a vzdelávacie ciele a potreby dospelých učiacich sa**.

Získané údaje ukazujú rovnako tak v Portugalsku, ako aj na **Slovensku**, že 10 zapojených inštitúcií nepokrylo všetky oblasti kvality. Inštitúcie si vybrali si len tie, ktoré sa týkali **oblastí Oslovovanie dospelých a Poradenstvo**. Táto voľba odzrkadľuje predovšetkým slovenský kontext, pretože národné politiky, a teda ani prax vzdelávania dospelých na Slovensku sa zatiaľ nezamerali na validáciu a implementáciu modelov základných zručností. Na Slovensku existuje silná tradícia ukončovania základného a stredoškolského vzdelávania vo formálnom vzdelávacom systéme a až v poslednom čase sa vyvíja systém validácie predchádzajúceho učenia sa. Navyše Slovensko až do prepuknutia vojny na Ukrajine neprijímalo veľa migrantov. **Identifikácia a uznávanie výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa a získavanie základných zručností sa teda systematicky nerozvíjalo a finančne nepodporovalo**. Ako sme očakávali, najobľúbenejšou oblasťou kvality bola volená oblasť informovania, oslovovania a zapájania dospelých učiacich sa (outreach). Vzhľadom na to, že neexistuje systémový finančný nástroj na podporu vzdelávania dospelých na Slovensku, veľkú výzvu pre poskytovateľov predstavuje propagácia a oslovovanie dospelých. Vo všeobecnosti existuje jasná potreba pritiahnúť viac dospelých učiacich sa a zvýšiť počet účastníkov aktivít vzdelávania dospelých.

3. CIELE

Stratégia budovania kapacít vychádza z potrieb, ktoré sme opísali v predchádzajúcej kapitole a má tieto ciele:

VŠEOBECNÝ CIEĽ

Zlepšenie spolupráce v rámci asociácií a medzi jednotlivými krajinami s cieľom napredovať vo výkonoch na medzinárodnej úrovni a to konkrétne v 4 identifikovaných oblastiach, čo vedie k vysokokvalitnému poskytovaniu vzdelávania dospelých, schopnému prispieť k procesom sociálnej inklúzie.

ŠPECIFICKÉ CIELE

Podpora členských inštitúcií asociácie, aby **spoločne rozvíjali/zdieľali kompetencie, metodiky a postupy** s cieľom:

- **pritiahnúť viac a diverzifikovaných používateľov** do procesov vzdelávania a overovania prostredníctvom účinných informačných a komunikačných stratégií a podporných nástrojov/materiálov;
- zlepšiť **prístup dospelých so žiadnou alebo nízkou kvalifikáciou k podporným službám vzdelávania dospelých** (informácie, poradenstvo, validácia);
- **poskytnúť učiacim sa efektívne poradenské služby** s cieľom umožniť im prístup k vzdelávaniu a odbornej príprave, ktoré sú v súlade s ich potrebami a cieľmi, **aby sa predišlo tomu, že predčasne ukončia vzdelávanie**;

- **efektívne informovať dospelých o možnosti potvrdiť svoje predchádzajúce vzdelanie**
- prostriedok na zhodnotenie ich osobných a profesionálnych skúseností na lepšie uplatňovanie občianskych práv;
- **zvýšiť informovanosť profesionálov vzdelávania dospelých o dostupných službách validácie (VNFIL), ak nie sú riadne vyškolení na priame poskytovanie validácie neformálneho a informálneho učenia sa dospelým;**
- **zlepšiť ponuku vzdelávania dospelých zameranú na rozvoj kľúčových a prierezových zručností, aby bola viac koherentná s novými potrebami v spoločnosti a na trhu práce, ako aj s kompetenciami požadovanými ako predpoklad ďalšieho vzdelávania (odborné vzdelávanie a príprava a iné formálne cesty na školskej a akademickej úrovni);**
- **inovovať metódy výučby a učenia sa vrátane využitia viacerých digitalizovaných zdrojov, kreatívnych a na mieru prispôbených zdrojov pre väčšie zapojenie dospelých s nízkou kvalifikáciou;**
- **systematizovať metodiku vzájomného partnerského hodnotenia Peer Review ako prostriedku na zabezpečenie kvality a vzájomného učenia sa v národných asociáciách, ako aj na podporu medzinárodnej spolupráce medzi existujúcimi asociáciami vzdelávania dospelých v Európe;**
- **posilniť profesionálov vzdelávania dospelých pri sieťovaní s relevantnými zainteresovanými stranami (networking). Sieťovanie s tými, ktorí sú priamo spojení so sektorom vzdelávania, najmä na miestnej a regionálnej úrovni, a aktívne zapájanie sa do tvorby politík.**

4. KLÚČOVÉ PRINCÍPY

Stratégia budovania kapacít je založená na nasledujúcich kľúčových princípoch, ktorými sa bude riadiť aj implementácia referenčných akcií:

účasť na vzdelávacích a validačných procesoch je prostriedkom na riadne uplatňovanie občianskych práv a aktívnu účasť na demokratickom živote, a tým aj na zlepšenie procesov sociálneho začlenenia

Na jednej strane angažovanosť vo vzdelávaní ponúka dospelým ľuďom príležitosť rozvíjať kritické myslenie a posilnenie, znalosti a know-how, aby lepšie porozumeli realite a kontextu, v ktorom žijeme. Umožňuje dospelým ľuďom stretnúť sa s rovesníkmi a inými občanmi, pričom podporuje výmenu, vzájomné učenie a porozumenie. Vzdelávanie dospelých tak podporuje reflexiu spoločenských situácií a výziev a podporuje sociálnu inklúziu aj tým, že predchádza diskriminácii, radikalizácii a sociálnym nerovnostiam. Na druhej strane validácia predstavuje kľúčový nástroj na podporu celoživotného vzdelávania a zabezpečenie flexibilných a prispôsobených spôsobov vzdelávania, pretože umožňuje učiacim sa vybudovať si sebavedomie a sebauvedomenie, ako aj vytvoriť komplexnejšie pochopenie kompetencií a spôsobu, akým ich praktizovať;

budovanie kapacít prostredníctvom vzájomného učenia sa a vytvárania sietí vo vzdelávaní dospelých je hodnotou na národnej a medzinárodnej úrovni a predstavuje aj relevantnú kompetenciu pre poskytovateľov vzdelávania dospelých

Budovanie kapacít nie je len základom pre zdieľanie nápadov a vedomostí, čo umožňuje členom pozeráť sa na veci z inej perspektívy, ale často vedie k príležitostiam, pretože prináša prístup k rôznym zdrojom, ktoré už v asociáciách existujú (ľudské zdroje, vzdelávanie, ekonomický potenciál, organizačné schopnosti a vzťahy). Systematizáciou akcií na budovanie kapacít asociácie vzdelávania

dospelých posilňujú vzájomné učenie sa a individuálne talenty, dávajú ich členom asociácie k dispozícii a učia sa, ako komunikovať a zvyšovať ich sebavedomie, sebauvedomenie a otvorenosť kritickej spätnej väzbe a inováciám. Budovanie kapacít tak prispieva k rozvoju kompetencií, metodík a nástrojov na zlepšenie spolupráce na vnútroštátnej aj európskej úrovni;

„nevynájsť koleso“, ale skôr využiť prácu, ktorú už vykonali členovia asociácií v daných 4 oblastiach

Predbežné mapovanie ukázalo, že členské inštitúcie 3 asociácií projektu majú zavedené zaujímavé a opakovateľné postupy, ktoré prispievajú k sociálnej inklúzii a ktoré v súčasnosti nie sú v sieťach plošne zavedené. Tieto postupy poskytujú relevantný obsah pre budovanie kapacít a inšpirujú pre nasledujúci pilotný projekt;

opätovné potvrdenie úlohy odborníkov na vzdelávanie dospelých ako kľúčových hráčov pri zavádzaní politik vzdelávania dospelých do praxe na regionálnej, národnej a európskej úrovni a ako tvorcov zmien v sektore kvality

Podporou dospelých počas ich života v zapájaní sa do života v spoločnosti, vrátane sveta práce, praktizovanie vzdelávania dospelých umožňuje občanom rozvíjať potrebné schopnosti na realizáciu a uplatňovanie svojich práv. Podporou aktívneho zapojenia dospelých do ich spoločností, komunít a prostredia tiež podporujú osobný a profesionálny rozvoj a podporujú environmentálny a inkluzívny ekonomický blahobyť a dôstojnú prácu. Sú teda kľúčovými aktérmi pri predchádzaní sociálnemu vylúčeniu a pri porovnávaní so sociálnym vylúčením a prispievajú k trvalo udržateľným vzdelávacím spoločnostiam. Ich komplexná úloha je príliš ľahko prehliadaná mnohými verejnými inštitúciami a zainteresovanými stranami, ktoré si myslia, že ich poslanie je väčšinou sociálne a nie priamo vzdelávacie. Navyše, vo väčšine krajín máme len niekoľko študijných programov vo formálnom systéme (t. j. akademických), ktoré sa špecificky zameriavajú na navrhovanie, plánovanie, riadenie a hodnotenie vzdelávania dospelých; okrem toho sa len zriedka stanovujú požiadavky na praktikov a ponuku vzdelávania dospelých (aj z hľadiska kvality). To prispieva k podceňovaniu úloh a professionalitu realizátorov vzdelávania dospelých;

systematický prístup a proces zapájania zainteresovaných strán

Prijatie týchto princípov umožňuje partnerom ťažiť z pohľadu rôznych zainteresovaných strán pri plánovaní a definovaní aktivít budovania kapacít – podnecovanie k činnosti tvorcov politik a zavádzanie dlhodobého operačného partnerstva do praxe a podpora vertikálnej a horizontálnej spolupráce vo vzdelávaní dospelých – tak vedie k udržateľnosti a systematizácii výstupov a výsledkov projektu. Na definovanie a implementáciu stratégie budovania kapacít zainteresované strany zahŕňajú tieto typy organizácií: poskytovatelia formálneho a neformálneho vzdelávania dospelých; zástupcovia učiacich sa vrátane dospelých s nízkou kvalifikáciou; miestne, národné a nadnárodné asociácie vzdelávania dospelých; miestne, regionálne a národné verejné inštitúcie; odbory za ich úlohu pri podpore vzdelávania založeného na práci a jeho kvality; sociálne a kultúrne organizácie pôsobiace na komunitnej alebo národnej úrovni a často ponúkajúce príležitosti na neformálne vzdelávanie; zástupcovia vysokoškolského vzdelávania; atď.

VYSVETLIVKY

**ALE - ADULT LEARNING
AND EDUCATION**

Vzdelávanie a učenie sa dospelých

**CAPACITY BUILDING
STRATEGY**

Stratégia budovania kapacít

OUTREACH

v kontexte vzdelávania dospelých: aktívne oslovovanie, poradenstvo a informovanie s cieľom zapájania dospelých do vzdelávania

STAKEHOLDERS

zainteresované strany

STUDY CIRCLE

študijná skupina (krúžok)

THE DESK RESEARCH

sekundárny výskum

**VNFIL – VALIDATION OF NON-
FORMAL AND INFORMAL
LEARNING**

Validácia neformálneho a informálneho učenia sa

5. HLAVNÉ AKTIVITY A METODIKY

TÉMA

OSLOVOVANIE (OUTREACH)

CIEĽ

pritiahnúť viac a diverzifikovaných používateľov do procesov vzdelávania a overovania prostredníctvom účinných informačných a komunikačných stratégií a podporných nástrojov/materiálov;

zlepšiť prístup dospelých so žiadnou alebo nízkou kvalifikáciou k podporným službám vzdelávania dospelých

AKTIVITY (PRÍKLAD)

Školenie o tom, ako efektívne komunikovať ponuku vzdelávania a overovania vo VD a ich prínos/hodnotu pre dospelých ľudí

CIEĽOVÉ SKUPINY

ALE managers, teachers, and other involved professionals

PRÍKLADY METODÍK

Online/in person training, support from experts, role-playing, peer learning, exchange of successful practices

AKTIVITY (PRÍKLAD)

Vývoj a testovanie efektívnych komunikačných materiálov a metód na propagáciu ponuky VD smerom k špecifickým skupinám dospelých učiacich sa

CIEĽOVÉ SKUPINY

ALE managers, teachers, and other involved professionals

PRÍKLADY METODÍK

Support from experts, adaptation of materials and distribution channels according to individual/social/cultural characteristics of the target groups (i.e. promotion in informal settings as mall, shopping malls, community centres, places of worship etc.), peer learning, exchange of materials, workshops / webinars, interactive sessions with learners to collect expectations and feedback on guidance activities

AKTIVITY (PRÍKLAD)

Interkultúrne školenia / školenia o rodovej rovnosti na zlepšenie komunikácie (t. j. inkluzívneho jazyka) a podporu smerom k špecifickým cieľom

CIEĽOVÉ SKUPINY

ALE managers, teachers, and other involved professionals

PRÍKLADY METODÍK

Online/in person training, support from experts, peer learning, exchange of materials, workshops / webinars

AKTIVITY (PRÍKLAD)

Návrh a implementácia stratégií a metód na zvýšenie povedomia dospelých o celoživotnom vzdelávaní s konkrétnym odkazom na jeho výhody pre zamestnateľnosť u kľúčových aktérov na trhu práce (t. j. služieb zamestnanosti)

CIEĽOVÉ SKUPINY

ALE managers, teachers, and other involved professionals, representatives of key stakeholders in the labour market

PRÍKLADY METODÍK

Peer learning, Study Circles, exchange of materials, focus groups, presence of ALE practitioners in employment services venues, providing key messages about incentives, collecting feedback from adult learners

TÉMA

PORADENSTVO

CIEĽ

efektívne informovať dospelých o možnosti potvrdiť svoje predchádzajúce vzdelanie - prostriedok na zhodnotenie ich osobných a profesionálnych skúseností na lepšie uplatňovanie občianskych práv;

Zlepšiť prístup dospelých so žiadnou alebo nízkou kvalifikáciou k podporným službám vzdelávania dospelých

AKTIVITY (PRÍKLAD)

Školenie o účinných poradenských nástrojoch a metodológiách

CIEĽOVÉ SKUPINY

ALE managers, teachers, and other relevant professionals

PRÍKLADY METODÍK

Online/in person training, support from experts, role-playing, peer learning, exchange of successful practices

AKTIVITY (PRÍKLAD)

Zhromažďovanie, analýza a používanie údajov o účinnosti poradenstva na úrovni poskytovateľa

CIEĽOVÉ SKUPINY

ALE managers, teachers, and other relevant professionals

PRÍKLADY METODÍK

Individual interviews in formal and informal contexts / collective surveys / interactive sessions with learners to collect expectations and feedback on guidance activities

TÉMA

VNFIL

CIEĽ

efektívne informovať dospelých o možnosti potvrdiť svoje predchádzajúce vzdelanie - prostriedok na zhodnotenie ich osobných a profesionálnych skúseností na lepšie uplatňovanie občianskych práv;

Zlepšiť prístup dospelých so žiadnou alebo nízkou kvalifikáciou k podporným službám vzdelávania dospelých

zvýšiť informovanosť profesionálov vzdelávania dospelých o dostupných službách validácie (VNFIL),

AKTIVITY (PRÍKLAD)

Vývoj a testovanie efektívnych komunikačných materiálov a metód na propagáciu VNFIL smerom k špecifickým skupinám dospelých študentov

CIEĽOVÉ SKUPINY

ALE managers, teachers, and other relevant professionals

PRÍKLADY METODÍK

Informative materials, short videos, infographics, interactive sessions with experts and role models, interactive sessions with learners to collect expectations and feedback on VNFIL activities

AKTIVITY (PRÍKLAD)

Školenie pre odborníkov ALE o VNFIL – právny rámec, ciele, postupy, význam pre osobný a profesionálny rozvoj a pre uplatňovanie občianskych práv

CIEĽOVÉ SKUPINY

ALE managers, teachers, and other relevant professionals

PRÍKLADY METODÍK

Online/in person training, support from experts, peer learning, exchange of successful practices

TÉMA

VZDELÁVANIE ZÁKLADNÝCH A TRANZVERZÁLNYCH ZRUČNOSTÍ

CIEĽ

zlepšiť ponuku vzdelávania dospelých zameranú na rozvoj kľúčových a prierezových zručností, aby bola viac koherentná s novými potrebami v spoločnosti a na trhu práce

AKTIVITY (PRÍKLAD)

Zhromažďovanie, analýza a používanie údajov o potrebe dospelých študentov získať kompetencie pre základné a prierezové zručnosti / kľúčové kompetencie

CIEĽOVÉ SKUPINY

ALE managers, teachers, and other relevant professionals, representative of stakeholders

PRÍKLADY METODÍK

Involvement and shared commitment of a set of local actors, referents of the community, in collecting data about needs; individual interviews in formal and informal contexts / collective surveys / interactive sessions with learners to collect needs; focus groups with CSOs and policy makers

AKTIVITY (PRÍKLAD)

Školenie odborníkov VD o sebahodnotení / hodnotení základných a prierezových zručností / kľúčových kompetencií

CIEĽOVÉ SKUPINY

Adult learners

PRÍKLADY METODÍK

Online/in person training, support from experts, role-playing, peer learning, exchange of successful practices, use of specific tools for supporting the assessment of key skills and the self-evaluation of transversal skills, and providing the learners with a feedback about the reference results so to plan their future learning paths

AKTIVITY (PRÍKLAD)

CIEĽOVÉ SKUPINY

PRÍKLADY METODÍK

Školenie odborníkov VD o inovatívnych metodológiách výučby základných zručností a prierezových zručností / klúčových kompetencií

ALE managers, teachers, and other relevant professionals

Online/in person training, action learning, open workshops in informal settings, partnering with CSOs or enterprises to provide training, intergenerational learning, involving experienced learners as mentors / tutors

TÉMA

SIEŤOVANIE

CIEĽ

systematizovať metodiku vzájomného partnerského hodnotenia Peer Review ako prostriedku na zabezpečenie kvality a vzájomného učenia sa v národných asociáciách, ako aj na podporu medzinárodnej spolupráce medzi existujúcimi asociáciami vzdelávania dospelých v Európe;

AKTIVITY (PRÍKLAD)

Tréning nových hodnotiteľov- Peers

Informačné podujatia / školenia o metodológii partnerského hodnotenia pre poskytovateľov vzdelávania dospelých

CIEĽOVÉ SKUPINY

ALE managers, teachers, and other relevant professionals

PRÍKLADY METODÍK

European Peer Review methodology
Online/in person training, support from experts, work in groups, peer learning, exchange of successful practices

AKTIVITY (PRÍKLAD)

Plánovanie a realizácia hodnotiacich návštev / Peer Visits

CIEĽOVÉ SKUPINY

ALE managers, teachers, and other relevant professionals, representatives of relevant stakeholders

PRÍKLADY METODÍK

European Peer Review methodology

TÉMA

SIETOVANIE

CIEĽ

posilniť profesionálov vzdelávania dospelých pri sieťovaní s relevantnými zainteresovanými stranami na miestnej a regionálnej úrovni a aktívne zapájanie sa do tvorby politík.

AKTIVITY (PRÍKLAD)

Učenie sa sieťovaniu a politike sieťovania

CIEĽOVÉ SKUPINY

ALE managers, teachers, and other relevant professionals, representatives of relevant stakeholders

PRÍKLADY METODÍK

Tools for strengthening networks, questionnaire about policy learning, exchange sessions among member providers

6. KROKY PRE FINALIZÁCIU

Po vypracovaní stratégie prebehne finalizácia stratégie budovania kapacít prostredníctvom nasledujúcich krokov:

- **Študijné skupiny** za účasti členov asociácie, poskytovateľov vzdelávania dospelých, učiacich sa a zainteresovaných strán s cieľom informovať ich o prijatej spoločnej stratégii budovania kapacít a definovania spoločného akčného plánu na implementáciu stratégie na národnej úrovni. Skupiny tvoria tvorcovia politik, vzdelávajúci sa dospelí a poskytovatelia (manažéri a školiaci pracovníci) z asociácie, či už tí, ktorí sú už zapojení do projektu ONE, alebo tí, ktorí sa priamo nezúčastňovali na predchádzajúcich aktivitách. Vzhľadom na rôznorodý typ poskytovateľov vzdelávania dospelých, ktorých projektové asociácie reprezentujú – inštitúcie formálneho vzdelávania v Taliansku, neformálne/občianskeho vzdelávania na Slovensku a zmiešaného v Portugalsku – všetky ich špecifiká budú vypočítané a konzultované prostredníctvom študijných skupín (posunom od spoločnej stratégie k akčným plánom), aby sa zabezpečila vhodnosť pilotovaných aktivít v európskom priestore. V skutočnosti samotné študijné skupiny slúžia ako konkrétna metóda na priame začatie sieťovania a aktivácie príslušných zainteresovaných strán vzdelávania dospelých. Ďalšie kritériá pri výbere účastníkov majú zabezpečiť prítomnosť malých aj veľkých poskytovateľov, ako aj poskytovateľov z centrálnych a marginalizovaných oblastí. V každej krajine partneri zorganizujú 3 študijné skupiny, do ktorých bude zapojených celkovo 30 účastníkov – 20 zástupcov poskytovateľov vzdelávania dospelých (rôzne typy inštitúcií), 6 dospelých učiacich sa a 4 ďalšie zainteresované strany.

- **Vypracovanie protokolu pre pilotovanie** – asociácia na národnej úrovni definuje, ako prispôbiť spoločnú stratégiu budovania kapacít svojim potrebám a možnostiam a dohodne sa na Akčnom pláne asociácie. Stane sa tak vďaka spoločnej práci vykonanej v rámci študijných skupín. Práca na protokole zahŕňa definíciu: cieľov asociácie, zdrojov, aktivít, zodpovedností a úloh medzi členmi asociácie, časovú os intervencie, predpoklady vertikálneho mainstreamingu, nástroje hodnotenia účinnosti.
- **Pilotné projekty na národnej úrovni** - ako kontrolnú fázu vykonaných vzájomných partnerských hodnotení, po definovaní protokolov na národnej úrovni, tri projektové asociácie implementujú a otestujú navrhnuté Akčné plány. Cieľom je, aby sa každá asociácia zamerala na jednu či viac špecifických tém spomedzi 4 identifikovaných v projekte ONE – v závislosti od najnaliehavejších potrieb krajiny. Tieto potreby vyplynuli z mapovacích aktivít WP3 – v závislosti od zistení z partnerských hodnotiacich návštev zabezpečia prepojenie týchto 4 oblastí práce a zabezpečia určitú akciu vo všetkých štyroch aspektoch. Pilotné aktivity monitoruje a oznamuje každá zainteresovaná asociácia konzorciu prostredníctvom Národnej správy. Výsledky jednotlivých Národných správ budú analyzované a zhrnuté vo všeobecnej správe od FORMA.Azione, ktorá koordinuje aktivity na nadnárodnej úrovni, a to aj s cieľom poskytnúť informácie o procese hodnotenia vplyvu, ktorý sa vykonáva súbežne.
- **Hodnotenie vplyvu** – zhromažďovanie údajov o vplyve pilotovaných navrhovaných iniciatív budovania kapacít, ktoré sa majú zdieľať s ostatnými sieťami vzdelávania doseplych v celej Európe na účely prenosu a budúceho rozvoja; kvalitatívne hodnotenie iniciatív v oblasti budovania kapacít a ich vplyvu, o ktoré sa majú podeliť s tvorcami politik na národnej a európskej úrovni, aby sa čo najviac využila spolupráca pre všetkých partnerov, asociácie a cieľové skupiny. Posúdenie vplyvu má zásadný význam pre udržateľnosť a rozšírenie nad rámec realizácie projektu.
- **Záverečná kontrola v projektových krajinách** – každá asociácia, ktorá má k dispozícii údaje o iniciatívach budovania kapacít (monitorovanie a hodnotenie vplyvu) zorganizuje interný workshop na zdieľanie hlavných výsledkov pilotovania a definovanie budúcich akčných plánov.

